

Kazak ve Guney Kore Atasozlerinde Kadin Kimligi

Bibigul Ospanaliyeva

Busan University of Foreign Studies, Korea

Özet: Sözlü kültürün önemli bir folklorik unsuru olan atasözlerimiz, toplumsal kimliklerin inşası sürecinde bir sosyal kontrol ve denetim aracı olarak işlev görürler. Bu yönüyle atasözleri, toplumların cinsiyete dayalı kültürel inanış sisteminde de etkili bir rol oynamaktadır. İçeriği açısından analiz edildiğinde ise, atasözlerinin daha çok kadın cinsiyet grubuna vurgu yaptığını söyleyebiliriz.

Kazak ve Güney Kore atasözlerinin ele alınacağı bu bildiride, kadınlık kimliğinin inşasında rol oynayan toplumsal kategoriler karşılaştırmalı bir şekilde irdelenecektir. Çalışmada karşılaştırmalı-içerik analizinden yararlanılacaktır. Çalışma kapsamında Kazak ve G. Kore kültüründe kadın kimliğinin inşası sürecinde etkili olan sosyo-kültürel özelliklerin, kişilik özelliklerinin, eylem biçimlerinin ve yaşama tarzlarının atasözlerinde nasıl ve ne şekilde ele alındığı üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kazakh, Korean, proverbs, woman, gender.

Giriş

Atasözleri, “uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş öğüt verici nitelikli söz” (Türkçe Sözlük, 2005:140)

olarak tanımlanmaktadır. Atasözleri, toplumun geniş bir kesimine mal olmuş düşünce anlayış ve değer yargılarının aynası durumundadır. Bu bağlamda sosyal yaşamın her aşamasında kadınlarla ilgili bütün süreç ve faaliyetler, atasözleri ve deyimlerde işlenmiştir.

Toplumsal hayatımızda “kadın” yaşına, konumuna, akrabalık ilişkilerine göre farklı terimlerle karşımıza çıkmaktadır. Akrabalık ilişkilerine göre kadın kelimesi kız, gelin, anne, teyze, abla, hala, yenge, elti, görümce, kaynana, baybişe¹, tokal² (Kazak Dilinin Anlatma Sözlüğü, 2008: 118, 807), yaş ve konumuna göre ise; kız, genç kız, yaşlı kız, kelinşek³, kadın, keyvana⁴, anne, nine, kempir vb. adlar kullanılmaktadır. Akrabalık ilişkilerine, yaşına göre Korecedeki kadınla ilgili terimler şöyledir: 여자아이 /yeo-ja a-i/ küçük kız, 아가씨 /a ga si/ evlenmemiş genç kız, 여자 /yeoja/ kadın, 아줌마 /a joomma/ evlenmiş belli bir yaştan üzerindeki bayanlar, 노처녀 /noo cheo nyeo/ evde kalmış kız, 아내 /a-nae/ eş, 부인 /boo-in/ eş, hanım, 나쁜 년 /na-peun nyeon/ kötü kadın, 딸 /tal/ kız, 시누이 /si noo-i/ görümce, 누나 /noo-na/ abla (erkek kullanırsa), 언니 /eon-ni/ abla (kız kullanırsa), 여동생 /yeo dong saeng/ küçük kız kardeş, 엄마 /eom-ma/ anne, 시어머니 /si eo-meo-ni/ kaynana, 할머니 /hal meo-ni/ büyük anne, 이모 /i-mo/ teyze, 고모 /go mo/ hala, 처제 /cheo jae/ baldız, 본처 /bon cheo/ birinci eş, 후처 /hoo cheo/ ikinci eş, 형수 /hyeong-soo/ yenge, 동서 /dong seo/ elti, 새색시 /sae saek si/ genç gelin.

Türkiye Türkçesinde sözcük anlamıyla “kadın” erişkin dişi, erkek karşıtı, evlenmiş kız ve eş, evini kocasını yönetmesini iyi bilen birey olarak açıklanmaktadır. (Türkçe Sözlük, 2005:1027). Kazak Türkçesinde de “kadın” kelimesi aynı anlamda açıklanmıştır. Fakat kullanım açısından Türkiye Türkçesindeki kelimeyle kıyasla daha zayıftır. Kazak Türkçesinde “kadın” kelimesinin yerine, “ayel” kelimesi kullanılmaktadır. Kazak Türkçesindeki “kadın” kelimesi “katın” olarak

telaffuz edilmekte ve kaba bir kelime olup, olumsuz anlam içermektedir.

Korecedeki kadın anlamında kullanılan “여자” /yeoja/ kelimesi cinsiyeti belirtmek ve erkek kelimesinin karşısı olarak açıklanmaktadır. (동아 새 국어사전 /dong-a sae gukeo sajeon/ Korece Açıklamalı Sözlük, 동아 출판사 /dong-a chool phan sa / 1990:1426). Kazak Türkçesinde “kız”larla ilgili atasözleri aşağıda verilmiştir;⁵

Kız kılıgimen. (Kız kılığıyla). Kız nazı kırık kısını mas kıladı. (Kız nazı kırık kişiyi mest eder). Kızdın kabagında kut bar. (Kızın alnında kut var). Kızdın kabığı külimdese kut keledi. (Kız gülümserse kut gelir). Akıldi kız bilimge jügirer, akılsız kız sözge iliger. (Akıllı kız eğitim alır, akılsız kız dedikoduya malzeme olur). Kız bakkannan kısırak bakkann onay. (Kız büyütmekten kısırak büyütmek daha kolay). Kırsıkkann kız bay tappas, kırsız jigit mal tappas. (İnat eden koca bulamaz, yeteneksiz erkek para kazanamaz). Kız minezdi kelsin, ul önerli kelsin. (Kız iyi huylu olsun, oğlan hünerli olsun). Kız uzatkannın kızılı kalmaz (Kızı gelin verenin süsü kalmaz). Jasaudı jeti jasınan jıynasan jetedi, altı jasınan jıynasan asadı. (Çeyiz yedi yaşından düzmeye başlanırsa anca yeter, altı yaşından başlanırsa artar). Kız konak. (Kız misafirdir). Kız at baylatar. (Kız at bağlatır). Kız evlenince geleneğe göre erkek tarafı babasına at verir. Kız össe eldin körki, gül össe jerdin körki. (Halkın süsü kızdır, yerin süsü çiçektir). Kızdın kırık janı bar. (Kızın kırık canı var veya kadının kırık çırağı var biri sönse biri yanar). Eki avuldın arasın jol kosadı, eki eldin arasın kız kosadı. (İki köyü yol birleştirir, iki tarafı kız birleştirir). Otırgan ornın tabadı. (Oturan kız yerini bulur veya kız kısmı evde kalmaz). Jasavı köp kelinnin küyevi juvas. (Çeyizi çok gelinin kocası sessizdir). Kızdın közi kızılđa. (Kız kırmızıya bakar). Bir kız küyevgeil şıkısa mın kız tüs köredi (Bir kız evlenirse bin kız rüya güürür). Küyev jaman bolsa kızınnan (Damadın kötü olması kızındandır).

Kore Atasözleri

나이 젊은 딸이 먼저 시집간다. /na eui jeolmeun ttal-i meonjeo si jib gan-da/ *Toplumda genç kadın önemlidir.* (한국의 속담. /hangguk eui sokdam/ Kore atasözleri. 2005:79). 늙은 나귀 팔려면 잘 꾸며 쥐야 한다. /neukeun na-gwi phal yeo myeon jal kkoo myeo juiya handa/ *Evde kalmış kızı satmak istersen önce onu süsle.* (우리말 속담 4000 /oo-ri mal sok-dam 4000/. 2009: 97). 딸자식 길러 시집 보내면 육촌이 된다 /ttal ja-sik gil-leo si-jib bo-nae myeon yuk-chon-i dwin-da/. *Kızını evlendirirsen kuzeninden iki kat uzak olur.* (우리말 속담 4000 /oo-ri mal sok-dam/. 2009: 132). 계집의 얼굴은 눈의 안경 /gaejib-i eol-gul-eun noon-eui ang-gyeong/. *Kadının güzelliği kendi bakışıyla ilgilidir.* (우리말 속담 4000 /oo-ri mal sok-dam 4000/. 2009:38). 여자가 한을 품으면 오뉴월에도 서리가 내린다 /yeo-ja ga han-eui phun-eui myeon o-nu weol ae-do seo-ri ga nae jin da/ (*Kız kin tutarsa mayısta bile çığ olur*). 약한 자여 그대 이름은 여자보다 /yakhan ja-yeo geu-dae i-leum-eun yeoja ro da/. *Fikri günde 12 defa değişenlere kadın denir.* (Korece ve İngilizce Atasözleri Sözlüğü. 1998:297).

Yukarıda verdiğimiz atasözlerine göre her kız iki kültürde de iyi huylu, güzel, nazik, yumuşak, merhametli, duygusal, nazlı, sabırlı, dayanıklı, olumsuz yönleri de değişken, konuşkan, kurnaz olarak karşımıza çıkmaktadır. İncelediğimiz atasözlerine göre kızların terbiyesi erkeklere nazaran daha önemlidir. Kızları büyütmek de erkeklere göre daha zordur ve sorumlulukları büyüktür. Kızların huy güzelliği ile beraber yüz güzelliği de ön plandadır. Kızlar süse düşkündürler. Bu nedenle onları yetiştirmek ve evlendirmek aileleri için masraflı olmaktadır. Bu anlam *딸 셋 시집 보내면 집 기둥 무너진다* /ttal saek si-jib bo-nae myeon jib gi dung mu-neo jin-da/. *Üç kızını evlendirdikten sonra, evinin temel direkleri çöker. Evinin kapısı açık kalabilir.* (Looking for a

Mr. Kim in Seoul. New York 2002:140) atasözünde daha net belirtilmiştir.

Kazak atasözlerinde kızların uzun saçlı, iyi huylu, nazlı ve güzleryüzlü olmasıyla birlikte asil ve köklü olması tercih edilmektedir. Komşumun kızı olsa bile mutfağıma getirip görmem lazım. (한국의 속담 /han-guk eui sok-dam/. Kore atasözleri. 2005:298) şeklindeki atasözünde becerikli,yetenekli olması istenmektedir.

Kazak kültüründe kızın yedi yaşından itibaren çeyizi düzülmeye başlanmaktadır. Kızların çeyizi çok olursa, damadın sessiz sakin olacağına inanılmaktadır. Bir Kore atasözü 내 딸이 고와야 사위도 고른다 /nae ttal-i go-wa ya sa-wi do go leun-da/ ise “Önce kızına bak sonra damadını seç” şeklindedir. Yani kız ne kadar becerikli, iyi ve güzelse damadı da ona göre seçebileceği anlamına gelmektedir. (한국의 속담 /han-guk eui sok-dam/. Kore atasözleri 2005:88). Dolayısıyla birisinde yüz ve huy güzelliği öne çıkarken diğesinde emek ve hüner öne çıkmaktadır.

Kazak atasözlerinde “kız” gelir kaynağı olarak da görülür. Kız hayatın süsüdür, neşesidir, kızsız hayat sönüktür. Kazak kültüründe kızlar değerlidir ve üzülmeleri istenmez. Kore atasözlerinde de kadının üzülmesi, sinirlenmesi uğursuzluk sayılır. Kızların mutlu olması, gülümsemesi, kuta benzetilmektedir. Ama bütün bunlara rağmen kız bir misafirdir ve ona gidecek gözüyle bakılmaktadır.

Anne- kız ilişkisi

Şeşesi oturıp kızı söylegennen bez. (Anası dururken kızı konuşandan uzaklaş). Kızdın uyatı şeşege. (Kız ayıbı anasına veya kız ayıplanırsa anası suçlanır). Şeşesine karap kızın al, ayagina karap asın iş. (Anasına bak kızını al, kenarına bak bezini al). Kızga kırık üiden tıyu. (Kıza kırık yasak). Kızdı kımtam ustagan uyalmaydı. (Kız kıskıda tutan

utanmaz).

Kız bildiği her şeyi annesinden öğrenmektedir. Bu nedenle kızların davranışlarından anneler sorumludur. Kızın davranışları, anneye benzetilmektedir. Anne, kızının ahlak yapısının ve karakterinin şekillenmesi için bir modeldir. *좋은 토양에서 자란 줄기와 좋은 엄마 밑에서 자란 딸을 택하라* /jong-eun to yang ae seo ja lan jool gi wa jong eun eom-ma mid ae seo ja lan ttal-euil taek-ha-la/. *İyi toprakta yetişen ağacı, iyi annenin yanında yetişen kızı seç* (Korean English Dictionary of Proverbs, 1998:225) denilmektedir Kore atasözünde.

Kız toplumda istenmeyen davranışlar ve hareketler sergilerse, anne suçlanır. Bu nedenle Kazak atasözünde kızların kötü şeylerden uzak olması için 40 şey yasaklanmaktadır. Bu durum Kore atasözlerinde de söz konusudur. *인은 둘 면 벌이가 그것은 벌리면 깨진다* /in-eun dul myeon beol-i ga gi-geok eun bi-li myeon kkae-jin-da/. *(Kız dışarıya çıkarsa her türlü hata yapabilir.* (한국의 속담 /han-guk eui sok-dam/. Kore Atasözleri, 2005:275). *여자가 있을 곳은 가정이다* /yeo-ja ga isseul goseun ga-jeong i-da/. *Kadının yeri evidir.* (한영 속담 해설사전 /han-yeong sok-dam hae-seol sa-jeon/ Korean English Dictionary of Proverbs. Korece ve İngilizce Atasözleri Sözlüğü, 1998:296). Hem Kazak hem Kore kültüründe kız ve kadınların hayatı evin içinde geçmektedir. İsteddiği zaman istediği yere gidememiştir. Aileler, toplumda ayıplanmamak için kızların terbiyesine daha çok önem vermektedir. Kızın iyi gelin olması da, annenin görevidir. Çünkü anne kızını küçüklüğünden itibaren iyi bir eş, iyi bir gelin, iyi bir anne olmaya hazırlamaktadır.

Anne, tüm insanoğlu için hayata bir can getiren, ailenin devamlılığını sağlayan, evin kurucusu ve bereketidir. Ailede anne en kıymetli varlıktır. Anne ile ilgili Kazak atasözlerinde cinsiyet ayrımı oldukça mühimdir. Anne daima karşımıza merhametli, şefkatli olarak çıkmaktadır. Bu yüzden anneye ilgili atasözleri hem çok hem de

olumludur. Örneğin; *Ana bolgan dana boladı. (Anne olan dane olur). Mılkavdın tilin anası bileği.(Dilsizin dilinden annesi anlar). Ananın süygen jeri otka küymeydi, ok ta tiymeydi. (Annenin öptüğü yer yanmaz, kurşun da geçirmez). Ana jaksılığın avursan bilersin. (Annenin iyiliğini hastalandığında anlarsın). Ana balasın arıstannın avzınan aladı. (Anne çocuğunu arslanın ağzından alır). Anandı Mekkege üş ret arkalap barsan da, karızınnan kutıla almaysın. (Anneni sırtında üç defa Mekkeye götürsen de vazifen bitmez). Ananın jurtık laşığı artık. (Annenin yurtık çadırı daha iyidir). Altı jenge birigip ana bolmas. (Altı yenge birleşip bir anne olamaz). Ana sütün aktamagandı eşkim maktamaydı. (Anne sütünün hakkını vermeyeni kimse övmeyiz). Anana avır söz aytpa, atına avır jük artpa. (Annene ağır söz söyleme, atına ağır yük yükleme). Fakat anne ile ilgili Kore atasözleri az olmasıyla dikkati çekmektedir. 딱정벌레도 제 어머니 눈에는 아름답다 /ttak jeong beo-lae do jae eo-mi noon-ae neun a-leum dab-da/. Böcek annesinin gözünde güzeldir (Korean English Dictionary of Proverbs, 1998:53).*

Gelin-kaynana ilişkisiyle ilgili atasözleri

Kızım sagan aitam, kelinim sen tında. (Kızım sana söylüyorum gelinim sen dinle). Jaksı üyge tüsken kelin kelin boladı. (İyi birisinin evine gelin giden gelin olur). Kelini jaksının keregesi altın. (Gelini iyi olursa ailesinin değeri artar). Kelinnin ayagınan (Gelinin ayagından). Jaksı kelin kelin, jaman kelin kelsap. (İyi gelin gelindir kötü gelin sopadır). Kelin kayın enenin toprağınan (gelin kaynananın toprağındandır). Jaksı kelin kızınday, jaksı küyev ulınday. (Gelinin iyi olursa kızın gibi olur, damadın iyi olursa oğlun gibi olur.) Kelin jaksı bolsa nemere tattı. (Gelinin iyi olursa torunun da tatlı olur).

Kazak ve Kore atasözlerinde, gelinin terbiyesinden kaynana sorumludur. Gelin yeni yuvasına karşı sorumludur ve vazifeleri vardır. Sorgusuz sualsiz vazifelerini yerine getirir. Örneğin, gelinlerden evin

büyüklerine karşı saygılı olması, -özellikle kaynanaya karşı-, aile üyeleriyle iyi anlaşması, her türlü durumda daha dayanıklı ve sabırlı olması beklenmektedir. *시집 살이 못하면 동네 개가 다 업 신 여 긴다* /si-jib sal-i mok-ha myeon dong nae gae ga da eob sin yae gin-da/ "Gelinlik görevini beceremeyip evden kovulan gelinin köpek kadar değeri yoktur" (한국의 속담 /han-guk eui sok-dam/. *Kore atasözleri*, 2005: 245) atasözünde olduğu gibi kız küçüklüğünden evlikte sabırlı olmaya teşvik edilmektedir. Çünkü kadının toplum içindeki statüsü, bu iki kültüre göre eş ve anne olmak ve ailesinin bütünlüğünü korumaktır.

귀머거리 삼 년이요, 병어리 삼 년 이라 /gwi meo geo li sam nyeon i-yo, beong-eo-ri sam nyeon i-ra/. *Gelin üç yıl hem sağır hem de dilsizdir.* (우리말 속담 4000 /oo-ri mal sok-dam 4000/, 2009:57) atasözüne göre; kız evlendikten sonra "3 yıl dilsiz 3 yıl sağır" olmalıdır ki konuşmaya, kavga etmeye, dedikodu yapmaya fırsatı olmasın. Hatta "gelinin ayağından" Kazak atasözünde görüldüğü üzere; gelin eve geldikten sonra, evde olan biten olumlu olumsuz her olay gelinin uğurlu olup olmamasıyla doğrudan ilgilidir. Gelin, hiçbir zaman kaynanasının kızının yerini tutamamıştır. Hiçbir atasözünde ne kaynana gelini ne de gelin kaynanayı sevdiği görülmemiştir. Buna bu aşağıdaki atasözleri örnektir; *시어머니 심술은 하늘에서 타고 온다* /si eo-meo-ni sim-sool-eun ha neul-aeseo ta go oeun-da/. *Kaynanın kötülüğü gökten gelir.* *저녁 굶은 시어미상* /jeo-nyeok gook-eun si eo-meo mi san/. *Akşam yemeğini yememiş birinin yüzü kaynanın yüzü gibidir.* (한국의 속담 /han-guk eui sok-dam/. *Kore atasözleri*, 2005:315). *딸의 차반 재 넘어가고, 며느리 차반 놓 위에 있다* /ttal-eui cha-ban jae neom-eo ga go, myeo-neu-ri cha-ban noong wi ae ida/. *Bir kaynana için gelininden kendi kızı daha değerlidir.* (우리말 속담 4000 /oo-ri mal sok-dam 4000/, 2009:131). *시어머니 오래 살다가 며느리 환갑날 국수 양 팔에 빠져 죽는다* //. *Kaynananın uzun*

yaşaması geline utanç verir. (한국의 속담 /han-guk eui sok-dam/. Kore atasözleri, 2005:245). *이웃집 며느리 흉도 많다.* *Komşu gelininin kusuru çoktur.* (한국의 속담 /han-guk eui sok-dam/. Kore atasözleri, 2005:297). *이웃집 처녀도 내 부엌에 들러 세워 보아야 안다* /i-ook jib cheo nyeo do nae boo-eok-ae deul-lyeo sae weo bo-a-ya an-da/. Gelin ve kaynana arasındaki ilişki her iki kültürün atasözlerinde de, gerginlik, birbirini hazmedeme, çekememe gibi olumsuz davranışlarla ifadelendirilmiştir. Gelin, her zaman herkes tarafından tepeden tırnağa eleştirilmektedir. Çünkü gelin geleceğin annesidir ve ailesinde annesinden gördüklerini, öğrendiklerini yaparsa bahtı açılacağı düşünülmektedir. Her iki tarafın aile fertleri, böylece ona göre saygı görecektir. Eğer gelin, zorluklara dayanamayıp baba ocağına geri dönerse tam tersi saygısız ve olumsuz anılmaktadır. Bu nedenle aileler, kızlarından gelin oldukları evde taş gibi batmalarını, su gibi sinmelerini istemektedir. Atasözlerin olumsuz olmalarına rağmen bazı atasözler gelinle kaynana arasını yakınlaştırmaya ona saygı göstermeyi öğretmektedir.

Kazak atasözlerinde “gelin”- “görümce”- “elti” ilişkisi de oldukça önemli yer tutar; genelde aynı yaşta ve birbirleri ile rekabette oldukları için üçlü arsındaki ilişkilerde olumsuzluklar daha çok göze çarpar: *Kelin kız bolmas, küyev ul bolmas* (*Gelin kız yerini tutmaz, damadın da oğlunun yerini turmaz*). *Avru astan dav karındaстан* (*Hastalık yemektendir, kavga kız kardeştedir*). *Abısın tatuv bolsa as köp* (*Etiler iyi anlaşılırsa aş çok olur*). *때리는 시어머니보다 말리는 시누이가 더 밍다* /tael-li neun si eo-meo-ni bo-da mal-li neun si noo-i ga deo ib-da/. *Beni döven kaynanamdan beni korumaya çalışan görümcem daha kötüdür.* (우리말 속담 4000 /oo-ri mal sok-dam 4000/, 2009:132).

Kazak ve Kore atasözü kültüründe “kadın” imgesi, genel anlamda olumlu ve olumsuz olarak iki grupta incelenebilir. Olumlu atasözlerde kadınların akıllı, ölçülü, becerikli, ahlaklı olması

istenmektedir. Kadının olumsuz özellikleri ise beceriksiz, çok konuşan, hilekâr, yalancı ve pasaklıdır.

Yine Kazak atasözlerinde kadın evin bereketidir, neşesidir ve örnek bir eştir. *Ayel üydin ajarı. (Kadın evin süsüdür). Üydi kırık erkek toltıra almaydı, bir ayel toltıradı. (Bir evi kırık erkek dolduramaz bir kadın doldurur). Ayel ölse üyin ketedi, basınnan küyin ketedi. (Evin kadını ölürse evin gider başından neşen gider). Jaksı ayel jarının jaksısın asırar, jamanın jasırar. (İyi kadın eşinin iyiliğini över, kötülüklerini örter). Jaksı ayel üy davleti, jaksı şapan toy davleti. (İyi kadın evin hazinesi). Jaksi ayel basındaki bağın,astındaki tagın. (İyi kadın hem bahtın, hem tahtındır). Jaksı ayel teni jok joldas, tübi jok sırlas. (İyi kadın, hem eş hem arkadaş hem sırdaştır).*

Bu atasözlerinde kadınların kocalarına yönelik görevleri ve sorumlulukları işlenmiştir. Kadının görevi, ev işleriyle sınırlı değildir. Kadın evin yönetim, geçim düzenini de sağlamaktadır. Kadın evin neşesi ve bereketi olarak bakılır. 남편은 물통이고 여자는 물주전자이다 /nam-pheyeon-eun mul-tong i-go yeo-ja neun mul ju jeon ja i-da/. *Erkek kovadır, kadın sürahidir* (Korean English Dictionary of Proverbs, 1998:95). 여편네 할 수하면 벌어 들여도 시루에 물 붓기 /yeo pheon nae hal soo ha myeon beol eo deul-yeo do si lu ae mul book-gi/. *Hanımı çok para harcarsa kocasının kazandığı para boşunadır.* (한국의 속담 /han-guk eui sok-dam/. Kore atasözleri, 2005: 275.) gibi atasözlerinde kadın kocasının eve getirdiği parasını tutumlu kullanma görevini de üstlenmektedir. Kocasına saygı göstermeli, onu yedirmeli ve içirmelidir. 아내가 귀하면 처갓집 만 똑 보고도 절한다 /a-nae ga gwi ha myeon cheo gak jib man ttook bo go do cheol han-da/. *Kadın eşinin evindeki direğe bile saygı gistermeli.* (한국의 속담 /han-guk eui sok-dam/. Kore atasözleri, 2005:257). Her iki kültürde de aile kurmak, ailenin bütünlüğünü korumak için boyun eğmek, kocasının olumsuz hareketlerine göz

yummak, sabırlı olmak dikkat çeken unsurlar olarak karşımıza çıkar.

Güney Kore atasözlerinde de tıpkı Kazak atasözlerinde olduğu gibi iyi kadına hürmet ve saygı gösterilmektedir. *아내가 귀하면 처 갓 집 말뚝 보고도 절한다* /a-nae ga gwi ha myeon cheo gak jib man ttook bo go do cheol han-da/. *Kadın değerliyse erkek kadınına her daim saygıyla değerini göstermeli.* (한국의 속담 /han-guk eui sok-dam/. Kore atasözleri, 2005:257). İyi kadın olması her zaman kocasının kıyafetinin düzgün ve temiz olmasıyla ölçülmüştür. Kadının akıllı olması kocasının toplum içindeki yerini her bakımdan yüceltir. Akılsız, tutumsuz, ahlaksız olması kocasını perişan eder. Buna rağmen, “*Odanın boş olmasındansa pis ve kötü kadının olması daha iyidir*”. (우리말 속담 4000 /oo-ri mal sok-dam 4000/, 2009:110).

Ancak bazı atasözlerinde kadın hem kötü hem de kurnaz olarak ele alınır. *Katının jaman bolsa, kisi aldında til katpa.* (Eşin kötüyse insanlarla dile gelme.) *Atın jaman bolsa satıp kutılarsın, katının jaman bolsa kaytıp kutılarsın?* (Atın kötüyse satarsın, eşin kötüyse ne yaparsın? *Er jigitti kartaytatın üş narse bar: şaban at, jaman katın, ötpes pışak.* (Erkeği yaşlandıran üç şey vardır: atı eşi bıçağı). *Katının jaman bolsa, armanın keter, kapa kairetpen zamanın keter.* (Eşin kötüyse hayalin biterhüzün ve pişmanlıkla zamanın geçer). *Jaksı ayel ömirindi uzartadı, jaman ayel üstine tuz artadı.* (İyi kadın ömrünü uzatır kötü kadın üstüne yük artar). *Jaksı ayel jaman erkektin basın han kıladı, jaman ayel jaksı erkektin basın dan kıladı.* (İyi kadın kötü erkeği han edebilir, kötü kadın iyi erkeğin kafasını allak bullak eder). *Jaksı ayeldin kolu uzun, jaman ayeldin tili uzun.* (İyi kadının kolu uzun, kötü kadının dili uzun. *Bir ayeldin aylası kırık esekke jük boladı.* (Bir kadının hilesi kırık eşeğe yük olmuştur). *Ayeldin küşi az aylası köp.* (Kadının gücü azdır ama hilesi çoktur). *Astındagı atına koynındagı katınına senbe.* (Altındaki atına koynundakiş eşine güvenme).

Bu durum Güney Kore atasözlerinde de görülmektedir: 계집의

곡한 [도한] 마음 오뉴월에 서리 친다 /gae jib-eui go khan [do han] ma-eum o-nyu weol-ae seo-li chin-da/. *Kadının düşüncesinin güçlü zehiri 5-6 ay devamlı yağmasına sebep olur.* (우리말 속담 4000 /oo-ri mal sok-dam 4000/, 2009:38). 계집의 늙으면 여우가 된다 /gae jib-eui neuk-eu myeon yeo-oo gad win-da/. *Kadın yaşlandığında tilki gibidir.* (우리말 속담 4000 /oo-ri mal sok-dam 4000/, 2009:38). 여자가 셋이면 나무 접시가 들는다 /yeo-ja ga saek-i myeon na-moo jeob-si ga deul no/. *Üç kadının olduğu yerde tahta tabak bile titrer.* (우리말 속담 4000 /oo-ri mal sok-dam 4000/, 2009:325). 여자가 많으면 과부가 된다 /yeo-ja ga mal ma-neun myeon gwa-boo ga dwin-da/ (*Kadın çok konuşursa dul olur.*) 암탉이 울면 집안이 망한다 /am-dak-i ool-myeon jib an-i mang han-da / (*Tavuk öterse ev batar*).

Bu atasözlerinde kadının iyi huylu olmasına önem verilmiştir. Kadının kötü düşünmesi, sinirlenmesi ve çok konuşması bile kötülüğe sebep olmaktadır. Her kadının kafası hile ve belaya daha yatkındır. Kadın erkekten az akıllı görünse de kurnazlığı ön plandadır. Kadın genelde güvenilir değildir. Çok konuştukları ve sır saklayamadıkları için tehlikelidirler.

Sonuç olarak, bizim incelediğimiz alana ait Kore ve Kazak atasözlerinde birçok ortaklığın olduğu görülebilir. Ancak ilgili atasözleri içerik açısından benzeşse de, milletlerin kendilerine has özellikleri ve kültürel değerlerinin olduğu da unutulmamalıdır.

İncelenen atasözlerinde kadın toplumda erkeklerle eşit görülmemektedir. Kız çocuğunun değeri erkek çocuğa göre aşağıdır ve kız evde misafirdir. Bu nedenle, toplumda daha çok erkek çocuk istenmektedir. Bir evin iç işleyişini ve geçimini kadın sağlar. Kadın bir eş olarak toplumda anne-kız, gelin-kaynana, karı-koca, gelin-görümce, gelin-elti vb. gibi ilişkilerinde iyi olup olmaması hatta kızı ve eşinin de iyi veya kötü olması, kadına bağlanmaktadır. Bundan dolayı, aile

kurumunun kadınlar tarafından temsil edildiği vurgulanmaktadır.

Araştırmamıza göre; gelin-kaynana, anne-kız, gelin-görümce ilişkileriyle ilgili atasözleri kayınpeder-damat, damat- kaynana, damat-görümce ilişkilerine nazaran daha fazla karşımıza çıkmaktadır. Kore atasözlerinde özellikle gelin-kaynana ile ilgili atasözlerin çokluğu dikkati çekmektedir. Konumuzla ilgili ilişkilerde ailede, kadınların erkeklere göre baskın olduğu görülmektedir.

Kadının aile ve toplumda statü açısından erkekten düşük olduğu yine çalışmamızda göze çarpan bir diğer sonuçtur. Fakat aile ilişkilerinde ve çocuk terbiyesinde kadının cinsiyet olarak rolü büyüktür. Kore ve Kazak atasözlerinde kadının en önemli cinsiyet rolü eş ve anneliktir. Bu nedenle aile kurumunun kurulmasında ve sürdürülmesinde, bir evin temizliği, rahatlığı, güzelliği ve ekonomik düzeninin sağlamlasında kadının işlevi erkeğe göre daha büyüktür. Ahlaki açıdan değerlendirildiğinde ise cinsiyet ayrımcılığı belirgin bir şekilde göze çarpmaktadır.

Geçmişte toplumda statü olarak erkekten aşağıda görülen kadınlar, her iki kültürde de sanayileşme, kentleşme, eğitim düzeyinin yükselmesi, iş hayatına atılma vb. etmenler neticesinde erkekler ile eşit seviyeye ulaşmışlardır, denilebilir.

¹ Çok ešli erkeğin ilk hanımı ve yaşça büyük etrafındakilerin saygı gösterdiği kadındır.

² Bir kimsenin birinci hanımından sonra aldığı eş veya eşler kuma.

³ Genç kadın.

⁴ 100 yaşına gelmiş kadın.

⁵ Bu makaledeki atasözleri, 1001 Kazak Atasözleri ve Deyimleri (2007), 한국의 속담/han-guk eui sok-dam/. (Kore Atasözleri:2005). 한영 속담 해설사전/han-yeong sok-dam hae-seol sa-jeon/ Korean English Dictionary of Proverbs (Korece ve İngilizce Atasözleri Sözlüğü: 1998), 우리말속담 4000/oo-ri mal sok-dam 4000/ (Bizim 4000 Atasözümüz: 2009), adlı eserlerden alınmıştır. Ayrıca sözlü ve elektronik kültür ortamından da yararlanmıştır.

References

- Kazak Dilinin Anlatma Sözlüğü (2008).** Dayk Press Yayınları. Almatı.
- Kazakça- Korece Sözlük (2009).**
- Kazaktın Makal Matelderi (2007).** Bilim Yayınları, Almatı.
- Sang Hun-Choe. Christopher Torchia (2002).** Looking for a Mr. Kim in Seoul. New York. İnfini Press.
- Türkçe Sözlük. (2005).** Türk Dil Kurumu Yayınları. 10. Baskı. Ankara.
- 동아 새 국어사전/dong-a sae guk-eo sa-jeon/ (1990).** (Korece Açıklamalı Sözlük) 문학박사 이기문 감수, 동아 출판사
- 우리말 속담 4000/oo-ri mal sok-dam 4000/ (2009).** “Bizim 4000 Atasözümüz”.
- 한국의 속담/han-guk eui sok-dam/ (2005).** Kore Atasözleri.
- 한영 속담 해설사전/han-yeong sok-dam hae-seol sa-jeon/ (1998).** Korean English Feminine Identity in Kazakh and S. Korea’s Proverbs
- Dictionary of Proverbs** (Korece ve İngilizce Atasözleri Sözlüğü).

Received 4 Mar 2015, Screened 10 Sep 2015, Accepted 20 Nov 2015